

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HÄR 8 DAG

ILLUSTRERADT

MAGASIN

SJÖN MALMAGEN MED FJÄLLNÄS HÖGFJÄLLSSANATORIUM I HÄRJEDALEN.

10DE ÅRG.

DEN 14 MARS 1909.

N° 24

Foto. Lina Jonn, Lund.

© Helté : Bengt Sjöberg

Jacques Axelius

JACQUES LUDVIG BORELIUS.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

50 år fyller den 11 mars professorn i kirurgi vid universitetet i Lund med. d:r *Jacques Borelius*, framstående såsom kirurg, klinisk lärare, sjukhusdirektör och mångbetrodd kommunalman.

Född västmanlänning, af prästsläkt, studerade B. medicin i Uppsala och Stockholm och disputerade för medicine doktorsgrad i Lund, där han äfven blef docent i kirurgi. Såväl dessförinnan som sedermera hade han under olika akademiska och civila läkareförordnanden samt upprepade utländska resor skaffat sig den vetenskapliga och praktiska utbildning, för hvilken Sveriges lasarettsläkarekår är berömd, och som bl. a. visat sig däri, att vid mer än ett tillfälle de kliniska professurerna i vårt land rekryterats med lasarettsläkare. Efter några års verksamhet i Göteborg såsom andre kirurg vid Sahlgrenska sjukhuset, blef B. lasarettsläkare i Karlskrona och fick där medicinska fakultetens i Lund enhälliga kallelse till professuren i kirurgi efter Ask, till hvilken plats han sedermera, efter täflan med flera aspiranter, blef satt i första rummet och utnämnd. Tio år ha nu förflutit sedan dess.

Det är svårt att i få ord sammanfatta hvad Borelius redan utträtt å denna plats. Just vid den tid, som föregick hans utnämning till professor, förelågo organisationsfrågor, hvilkas lösning länge emotsatts förgäfs, men hvilkas afgörande i rätt riktning var ett lifsvillkor lika mycket för Malmöhus' läns storsortade sjukvårdsinrättningar i Lund som för medicinska fakulteten därstädes. Att dessa frågor nu löstes så som skedde, berodde kanske i första rummet på att rätte mannen fanns i rätta ögonblicket. Den klokhet och öfverlägsna organisatoriska förmåga, som B. här hade tillfälle att utveckla, motsvarades endast af det oinskränkta förtroende han förstod ingi. va alla myndigheter, som hade med saken att skaffa. Mellan Malmöhus' läns landsting och universitetet åstadkoms härigenom för framtiden ett fast ordnadt samarbete, till lika gagn för sjukvården och den kliniska undervisningen. I sammanhang härmed påbörjades den nydaning af lasarettets byggnader, till hvilken B. upp-

gjort planen, en plan som tar hänsyn till framtida såväl som nuvarande behof och därtill har den stora förtjänsten att vara praktiskt genomförbar. Alltsedan hans ditkomst har också lasarettsdirektionen förvissat sig om honom för sjukhusdirektörsbefattningen, liksom han äfven är en af landstingets mest anlitade krafter i sjukvårdsfrågor.

En annan och icke mindre betydelsefull sida af B:s verksamhet är den såsom klinisk lärare och kirurg. Om hvad han här utträtt vittna de talrika vetenskapliga arbeten, som utgått från hans och hans lärjungars händer, och som redan hunnit äfven i utlandet förskaffa den kirurgiska kliniken i Lund det anseende för vederhäftigt och målmedvetet arbete och sund kritik, som är både svårare att förvärfva och mera värdefullt än en tillfällig framgång. Därom vittna ock de generationer af läkare, som redan gått ut i lifvet med hans lärdomar till ledning, och icke minst de många, många, som ha honom att tacka för hälsan och lifvet. Det är ock i fackkretsar en känd sak, att de operativa resultat, han vunnit, mäta sig med de bästa som finnas någorstädes.

Men det finns dessutom en krets, för hvilken B. kanske betyder mest. Det är hans närmaste lärjungar, dem han utbildat till kirurger, och de som ha hans dagliga exempel för ögonen. Man skall själf vara en af deras flock för att förstå, hur mycket de ha honom att tacka för och hur högt de sätta honom. Ett föredöme är han för dem i outtröttlig plikttrohet, i omtanke om patienterna, i osjälfvisk hjälpsamhet, faderlig välvilja och uppmuntran, i tyst, målmedvetet och ihärdigt arbete, af det slag, som inger så oinskränkt förtroende, därför att det alltid i första rummet afser de sjukas bästa och så litet tänker på egen framgång. Det är därför icke underligt, om särskildt från dessa hans lärjungar strömmar honom till mötes en varm och orubblig tillgifvenhet, och att de nu på hans 50-åra födelsedag känna det, som om det vore en högtidsdag för hvar och en af dem, lika mycket som för honom själf.

GUSTAF AF GEIJERSTAM. †

Den 7 mars afled, efter en kortvarig sjukdom, författaren *Gustaf af Geijerstam*.

Född 1858, blef G. 1877 student i Uppsala och aflade efter tvenne års studier fil. kand.-ex.

Tre år senare utkom hans första bok, och från nu utöfvade han en ymnig litterär verksamhet.

Det var emellertid ej omedelbart han slog igenom — de första arbetena fingo passera tämligen obemärkta; först vid utgifvandet af "Fattigt folk" (1884) började man verkligen lystra till den unge författaren.

"Fattigt folk" med sina träffsäkra lifstrogna allmogeskildringar, samt de båda romanerna "Erik Grane" och "Pastor Hallin", äro de verk hvarmed G. af G. gjorde sin största litterära insats bland de unga realisterna på 80-talet, hvilkas fanbärare han blifvit kallad.

Med flera af sina nu skrifna bondpjäser firade han välförtjänta

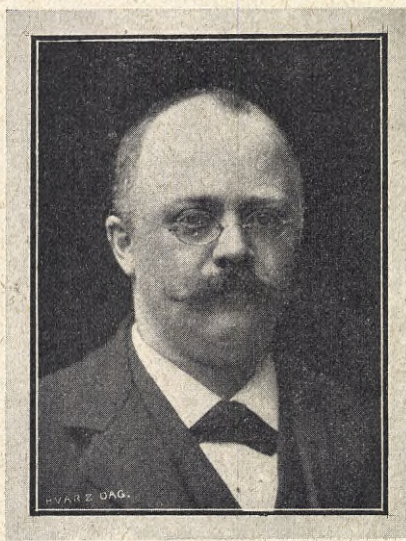

Foto. Hammarström, Stockholm.

Kittö: Bengt Sjöforsparre.

GUSTAF AF GEIJERSTAM.

triumfer, men gick småningom in på ett annat gebiet: själmystikens — tillvarelsesmystikens, där han mest uppburits och mest klandrats — där publiken funnit idel ädelstenar, har kritiken här och hvar velat se similibidiamanter.

Äfven som social skriftställare gjorde sig G. bemärkt.

Hans intressen fannade öfverhufvud allting; och allt syntes kunna rycka honom med sig i samma grad. Han ställde upp stora problem i sina böcker, men han kunde ock jämsides med dem ägna samma intresse åt relativa bagateller — däraf ojämnheten, bristen på koncentration i hans verk. Hans mycket karaktäristiska stil led ofta af en viss tungroddhet, som rent konstnärligt sedt minskade njutbarheten af hans böcker.

I utlandet var G., jämte Selma Lagerlöf, vår mäst läste författare. (Se äfven text och helsidesportr. årg. II: 28.)

ETT FORNMINNESMUSEUM I EN SVENSK BY.

Efter fotografi.

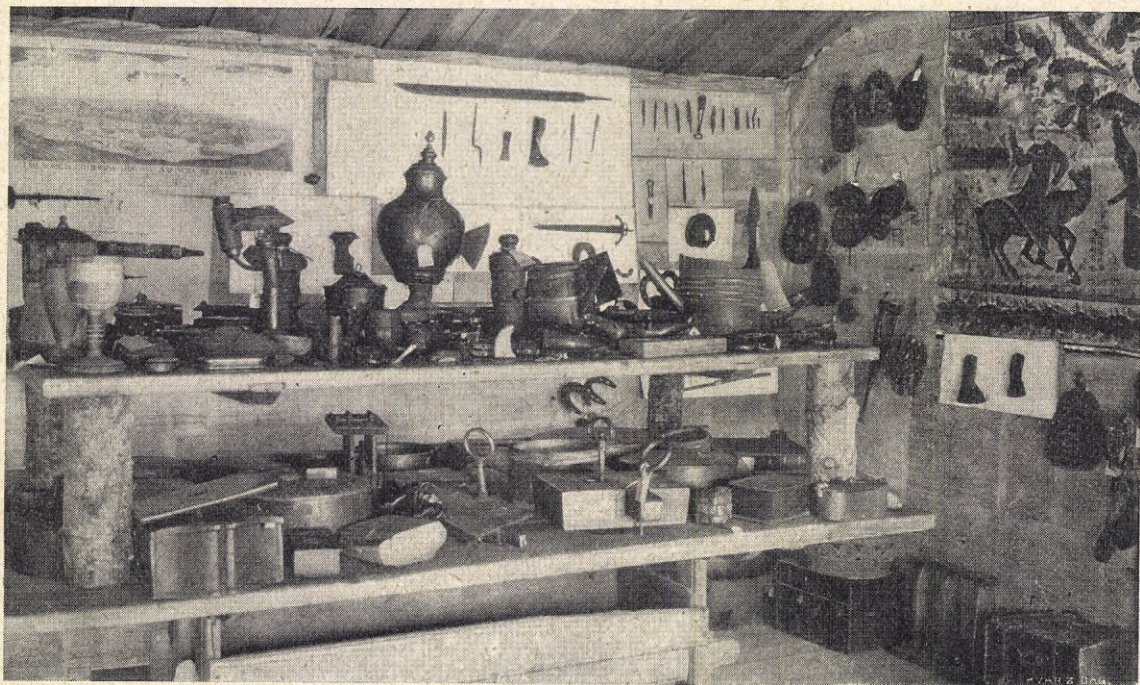
FUNÄSDALEN MED FJÄLLET SKARFVARNE.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre Stilm—Gbg.

Ett fornminnesmuseum i en svensk by, och därtill i en norrländsk fjällby, är säkert ingen vanlig företeelse. I alla fall finnes ett sådant i Funäsdalen i V. Härjedalen, nära det för sin framgångsrika täflan med de norska sanatorierna på senare åren kända *Fjällnäs Högfjällssanatorium* (hvarifrån titelvignetten i dagens nummer af Hvar 8 Dag just är hämtad).

Museet är upprättadt af Härjedalens fornminnesförening och äger en nitisk och insiktsfull vårdare i handlanden E. Eundin i Funäsdalens by. Det är tills vidare inhyst i en mindre byggnad med 2 rum, i hvilka dock endast en del af alla de föremål från svunna tider, som föreningen hopbragt, kunnat in-

rymmas. Ena rummet upptages af "myntkabinett", gammalt silfver, bibliotek rörande Härjedalens historia m. m., det andra från hvilket bifogade interiör är hämtad, utgör som synes den arkeologiska afdelningen med sina jordfynd och är vidare taget i anspråk af gamla allmogeskrin o. d. — Det hela utgör ett vackert vittnesbörd om stiftarnes varma sinne för fosterbygden och deras tillit till en ljus framtid, som skall komma en gång, sedan ett förbättradt kommunikationsväsen gjort Härjedalens stora naturliga tillgångar — i skog, malmrika fjäll, vidsträckt betesmarker och fiskrika sjöar — möjliga för ett fullständigare utnyttjande.

Amatörfoto.

MUSEETS ARKEOLOGISKA AFDELNING.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre Stilm—Gbg.

Måndagen den 13 mars 1809 — alltså jämt för hundra år sedan — kl. vid 8-tiden på morgonen lade man märke till, att ett ovanligt stort antal officerare och ämbetsmän voro samlade på slottet i Stockholm. De invigde visste hvad det betydde. Konung Gustaf IV Adolf hade erfärit, att den armé under Georg Adlersparre han sändt till västra gränsens försvar i stället slutt stillestånd med fienden och vändt sig mot honom själf. Man visste, att konungen nu var syselsatt med åtgärder att sätta sig i besittning af bankens metallskatt och förberedelser till en afresa till den kungatrogna armén i Skåne, hvilket ofelbart skulle öppna inbördeskrigets fälor. Men man visste ock, att just nu det yttersta räddningsmedlet försöktes. Sedan fältmarskalken Klingspor, den från finska kriget bekante, än en gång inne hos konungen förgäfvades påyrkat ständernas sammankallande, trädde Adlercreutz — äfven han bekant från striderna på andra sidan Bottnen — med sex andra officerare oanmäld in i sängkammaren, där konungen uppehöll sig, och förklarade sig kommen för att hindra hans afresa. Konungen råkar i raseri, ropar, att han ville se den, som skulle hindra honom att resa, och rusar mot Adlercreutz med dragen värja, hvilken dock genast togs ifrån honom oakadt hans motstånd, hvarunder han delar ut örfilar till Adlercreutz' adjutanter och upphäfver häftiga rop om förräderi och mord. Ropen ha hörts i de närgränsande rummen, drabanter och tjänare skynda till och söka utifrån spränga den reglade dörren. Adlercreutz lyckas lugna dem med försäkningar, att intet ondt skall vederfaras konungens person. Med stor sinnesnärvaro sätter han sig i besittning af den staf som utgjorde tecknet till generaladjutantens värdighet, och vidtager i kraft af den myndighet, denna förlänade, åtgärder för att försäkra sig om slottet och hufvudstaden. Under tiden lyckas konungen, hos hvilken endast ett par stannat kvar, rycka till sig sin värja och genom en sidodörr springa ut en bakväg till borggården för att söka skydd hos högvakten. Han genskjutes emellertid och bäres tillbaka upp till slottet, där han sedan stannar under säker bevakning till dess han på natten som statsfånge föres till Drottningholm. Hans farbror, hertig Carl, sedermera Carl XIII, insattes som riksförståndare. Sveriges sista revolution är fullbordad utan blodsutgjutelse, utan strid.

Sällan har väl en revolution varit mera berättigad. Som Skjöldebrand uttryckte sig nalkades allt sin upplösning: "Om konungen ej blir afsatt af svenskar, blir han det olyckligtvis snart af ryssar". Åland

KONUNG GUSTAF IV ADOLF — "Gustavus Count Gottorp", engelsk gravyr efter en oljemålning af H. Villiers, utförd efter detroniseringen i Hartwell 1811. Originalen hos John Burke Esq.

på den *andliga* kulturens område som en olycka utan like, hvilken måste undanrödjas genom återinförandet af ett konstitutionellt statsskick. Bland dem, som sågo saken så, står främst riddarhusoppositionen vid 1809 års riksdag med Hans Järta som främste man. En tredje missnöjesriktning utgick från den pessimistiska grunduppfattning af hela läget, som bredt sig särskildt inom ämbetsmannavärlden på grund af konungens hufvudlösa åtgärder under kriget i Pommern och sedermera i hans förhållande till England och Ryssland. Men dessa voro föga kända bland den stora allmänheten och för denna hade Gustaf IV Adolf dock framstått såsom en god konung: gudfruktig och rättskaffens, enkel och ren i sina seder, sådan svenska folket varit vandt att se de bästa bland sina härskare. Äfven här slets emellertid tillgifvenhetsbandet. Värnpliktsförordningens utfärdande 1808 var ett svårt slag. Men hvad var dock detta mot underrättelsen om det sätt, hvarpå man hushållat med de utskrifnas lif och hälsa? Hunger, brist på kläder, fältsjuka var det ju, mer än fienden, som gjort, att det vid denna tid knappast fanns en familj i allt Sveriges land, som icke fått sorg. Det var kanske icke just någon revolutionsstämning, som härur föddes, men det var ej heller en stämning, ägnad att stödja och upprätthålla en samtidigt af andra grunder vacklande tron.

Det är klart, att alla dessa skilda strömningar, hvilkas brännpunkt afsättningsakten blef, ytterst samlade sig i missnöje med konungens person och öfvertygelsen om hans brist på de egenskaper, läget kräfde. Detta missnöje var tviifvelsutan berättigadt. Icke så att Gustaf IV Adolf skulle saknat förträffliga karaktärsdrag. Några af dem nämdes ofvan.

var redan intaget och det var ej möjligt att veta, om icke fienden skulle begagna sig af den bro, frossten slagit öfver vatten. Men äfven andra förhållanden medverkade till det förtviflade steget. Först och främst den skymf, konungen tillfogat gardesregementena genom att fräntaga dem deras rang och nedflytta dem i lägsta rummet på skalan; af ingen annan orsak än den, att de misslyckats vid ett landstigningsförsök till Finlands undsättning. Det heta adels- och militärblodet kom härigenom i en svallning, hvars efterverkan kan förmärkas just i hvad som hände den 13 mars. Vidare allt den mer eller mindre klara frihetsentusiasm, som upplysningstiden och franska revolutionen lika litet i vårt land som i andra kunnat undgå att väcka och i en sak var säker: i uppfattningen af den af Gustaf IV Adolf tillämpade despotismen

Andra voro hans sanningskärlek, hans orubbliga tro på rätten och rättvisan som det högsta i världen, hans arbetsamhet. Men härmed voro förenade svåra fel, medfödda eller förvärfvade under en förvånd uppfostran och intrycket af händelser, hvilka gingo utöfver hvad hans svaga nervsystem förmådde bära. Gustaf IV Adolf var starkt ärftligt belastad. Hans moder Sophia Magdalena ömtalas i tidens memoarverk icke för intet som egen och på förståndets vägnar klenk utrustad: hon var syster till den Christian VII i Danmark, hos hvilken sinnessjukdom på grund af medfödda anlag kom till fullt utbrott. Hans äkta börd har varit omtvistad; i verkligheten finnes intet att betvifla, att Gustaf III varit äfven hans köttslige fader, om och högaristokratiens skvaller gick i annan riktning. Ty äfven på detta fäderne träffar man — man må i öfrigt skatta tjusarkonungens snille aldrig så högt — otvivelaktiga degenerationsdrag. Voro inskränktheten och envisheten mödernearf, var den sjukliga inbillningskraften helt säkert ett fäderne. Är i själfva verket skillnaden mellan Gustaf IV Adolf i Carl XII:tes uniform och Gustaf III spelande den förste Wasas roll på kyrkvalarne i Dalarne en skillnad annat än till graden? Ur denna lifliga inbillningskraft och den envisa inskränktheten i förening föder sedan en under barnaåren förvånd uppfostran denna öfverdrifna föreställning om egen makt och storhet, som sedermera äro hos honom så utmärkande drag: redan vid tre års ålder erhåller han uteslutande manlig uppvaktning och får lära sig att inrätta sitt uppförande efter hvad som anstår en man i Svea rikets kronprins' märkliga ställ-

ning. Kommer så slutligen här till den chock han måste erlara vid mordet på fadern, en chock, som väl icke blott lade grunden fast till hans hat till den franska revolutionen och dess segerhjalte, utan äfven i sin mån bragte till genombrott denna trångbröstade och bokstafrälrande fromhetsriktning, som inom mödernesläkten icke saknade föregångare, och den fallenhet för mystik, som han hade gemensam med fadern och farbrodern, har man ej så svårt att förstå hvarken oförsonligheten i kampen mot det Uppenbarelsebokens villddjur, denne Napoleon Bonaparte ju uppenbarligen var, ej heller att denna oförsonlighet kom att föra honom som kusinen på danska ironen i situationer, hvilka hans klena hufvud icke var vuxen, situationer, som kommo att kosta hvardera en tron.

Under andra förhållanden skulle Gustaf IV Adolf kanske förmått blifva till och med en ganska god regent, hälst om han från sin fader fått mottaga i arf såsom rådgifvare större personligheter än nu var fallet. En regeringshandling från hans tid skall alltid minnas: *enskiftesverket*. Det är i viss mån det andra svenska enväldets stordåd i samma mening som reduktionen var det första. Genom detsamma hade det svenska jordbruket fått medel i sin hand att "inom Sveriges gräns eröfra Finland åter". Och på visst sätt utgjorde Carl Johans senare utrikespolitik — både mot Frankrike och Norge — en fortsättning af Gustaf IV Adolfs. Skillnaden var blott att denne siste var i besittning af den lyckostjärna och smidighet, som voro den förre förvägrade.

Sigurd Hansson.

GEORG ADLERSPARRE,

gravyr af A. U. Berndes efter en målniing af Fr. Westin.

Kiloh: Kon. A.-N. konst Sjöfversparre Stålm.—Og

C. J. ADLERCREUTZ,

efter ett porträtt af C. Fr. v. Breda, Gripsholm.

Efter fotografi.

UPPSALA NYA SALUHALL.

Kliché: Kem. A. B. Bengt Silfversparre Sthlm.—Gbg

Uppsala nya saluhall har i dagarna öppnats för allmänheten. Hallen är förlagd till Studentholmen invid S:t Eriks torg. Det var som bekant vid gränningarne för denna byggnad, som rester af gamla medeltidsbyggnader upptäcktes, hvilket föranlett en del obehag för den nya hallen. Arkitekt är Ture Stenberg, Uppsala.

För att skaffa ännu erforderliga medel till en för något år sedan bildad fond för uppförande af ett tuberkulos-sjukhem i den friska Alingsåstrakten, har k. bfhdes tillstånd utverkats att anordna ett konst- och hemslöjds-lotteri, möjliggjordt genom bidrag från våra konstnärer m. fl. Lotter säljas i Göteborg i J. O. Andréens affär, i Stockholm i Hallins konsthandel.

Från Een. Norrköping

SKJUTBANAN A DEN STÄTLIGA I DAGARNA AFHÅLLNA SKYTTEBASAREN I NORRKÖPING.

Kliché: Bengt Silfversparre.

Efter fotografi.

UTSTÄLLNING AF VINSTER I ALINGSÅS-LOTTERIET FÖR ETT TUBERKULOSHEM.

Kliché: Kem. A. B. Bengt Silfversparre Sthlm.—Gbg.

Efter fotograf

Kliché: Bengt Silfverparre.

RIKSFÖRBUNDETS NYA MÄSTERSKAPSTECKEN.

Kliché: Bengt Silfverparre.

RIKSFÖRBUNDETS NYA MÄSTERSKAPSTECKEN.

Medaljgravören herr Erik Lindberg har på uppdrag af Riksidrottsförbundets förvaltningsutskott utfört tvänne konstnärliga silfverplaketter för svenska mästerskapet (den större) och distriktsmästerskapet (den mindre). Omkring 60 mästerskapstecken och 500 distriktsmästerskap komma att årligen utdelas.

Svensk Dufavelsförening Stockholmshafdelning hade den 7 mars en uppvisning af rasdufvor, bland hvilka den här återgifna intog en bemärkt plats.

Den stam af typiska och hårdiga *Gordonsetterar*, hvilken sedan Svenska Gordonsetterklubbens bildande 1907 varit i ständig tillväxt, har nyligen erhållit en ytterst värdefull tillökning. Ing. Edv. Benedicks, Stockholm, känd som ifrig kynolog, har nämligen i dagarne från Norge inköpt den kände gordonsettern *Range-Rock*, ättling af *Stylish-Range* och *Range-Princess*. — Ehuru blott två år gammal har unge *Rock* en lysande bana bakom sig och inhöstade enbart under sitt 2:dra lefnadsår 17 pris, som fördelade sig på ädel täflan i fältprof och exteriörbedömning i såväl öppen som segiareklass.

H. S. De STOCKHOLMSFOTOGRAF

Kliché: Bengt Silfverparre.

RANGE-ROCK, EN DYRBAR GORDONSETTEK.

Foto. HVAR 8 DAG.

Kliché: Bengt Silfverparre.

HÖGRASIG ENGELSK CARRIER-DUFVA.

Foto. Een. Norrköping

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre Skåm.—11

INVINGNINGEN AF NORRKÖPINGS SKIDKLUBBS NYA PRÄKTIGA SKIDBACKE I IDROTTPARKEN DEN 7 MARS.

I KRIGSHOTETS CENTRUM.

EFTER 1 DAGARNA TAGNA FOTO-
GRAFIER.

①

②

③

④

⑤

⑥

⑦

1. FÖRPOST VID GRÄNSEN TILL ÖSTERRIKE.
2. JÄRNVÄGSBRO PÅ ÖSTERRIKISKA GRÄNSEN.
3. KRONPRINS GEORG (X) HÅLLER TAL TILL FOLKET FRÅN KRIGSMINISTERIETS DÖRR.
4. EN KRINGVANDRANDE SÅNGARE, som upphetsar folket med patriotiska sånger.
5. SERBISK GENERAL.
6. GENERAL VUKONTISCH SOM BLIFVIT ARRESTERAD I WIEN SOM SPION.
7. SKUPTSCHINAN HÅLLER SAMMANTRÄDE.
8. EN "DÖDS-LIGA", STIFTAD AF MÄN OCH KVINNOR SOM SVURIT ATT OFFRA LIF OCH BLOD FÖR FOSTERLANDET.

⑧

Fröken *Hilda Englund*, den bekanta svensk-amerikanska skådespelerskan, synnerligt uppburen på amerikanska scener, befinner sig f. n. i Stockholm för att söka där få uppfördt, i en af henne verkställd öfversättning, "The servant in the house" ("Tjänaren i huset"), som gjort så stor succès i New York och nu skall uppföras i såväl Wien som Berlin och London.

Särskildt som Ibsen-tolkarinna har fröken E. gjort sig bekant å scenen — i roller sådana som moder Åse i "Peer Gynt" och Gerd i "Brand".

Som hennes bästa roller räknas vidare Rose i François Coppées "Pater Noster", Jeanette i "On the road" ("På vägen") af den bekanta tysk-amerikanska författarinnan Clara Ruge, Herodias och Salome i Oscar Wildes "Salome", Helen i "The Quicksands" m. fl.

Det är emellertid ej spinnisidan uteslutande, som representerar Svensk-Amerika på den amerikanska scenen. Bäst känd och måhända främst af alla svensk-amerikanska teaterartister är *Arthur Donaldson*. Efter att från sitt 16:e år ha spelat med ett svenskt amatörsällskap i Brooklyn, N. Y., blef det dock snart klart för honom, att enda vägen att komma framåt på konstens bana i Amerika vore att lära sig fullkomligt behandla engelska språket. Han grep alltså verket an och, arbetande om dagarna, använde han kvällarne för studier af engelska språket samt sång. Snart nog lyckades

Efter fotografi

HILDA ENGLUND.

Kliché: Bengt St. vorepa-

han erhålla engagement vid ett operasällskap, där han blef uppmärksammas af den framstående impresarion, major J. B. Pond, som engagerade honom för konsertturnéer. Sedermera har hr Donaldson utförd de mest olikartade roller på både engelska och svenska, i opera, operett, komedi, tragedi och drama.

På amerikanska scener har hr D. gjort sig särskildt bemärkt som Jon Jonson, Ole Olsen och Carl Carlson i de svensk-amerikanska dialektpjäserna med samma namn, som Baron de Grimm i "Madeleine", Mephisto i "Faust", Rob Roy i pjäsen med samma namn, Escamillo i "Carmen", i titelrollen i "Fra Diavolo", som grefve Arnheim i "The Bohemian girl" (Zigenerskan), kapten Corcoran i "Pinafore", i titelrollen i "Brian Born", Monbars i "Monbars" etc.

Näst baron de Grimm i "Madeleine" torde D:s största succès vara som prins Otto i "Prince of Pilsen", hvilken roll han utfört 1345 gånger.

Det första egentliga försök till ett resande svenskt teatersällskap i Amerika har nyligen gjorts af D. som med början i New-York uppfört "Bröllopet på Ulfåsa", "Sabinskornas bortröfvande", m. fl. pjäser. — Sällskapet, som nästan uteslutande består af professionella skådespelare och skådespelerskor, räknar bland sina medlemmar åtskilliga, som uppträdt äfven på amerikansk scen. Primadonna vid sällskapet är fru Vilma Sundborg.

"BRÖLLOPET PÅ ULFÅSA", som det uppfördes på "Deutsches Theater" i New-York den 4:de febr. 1909. 1. *Botvid* — H. Nordqvist. 2. *Inga* — Ellen Dalman. 3. *Björn* — H. Johanson. 4. *Sune* — Arvid Paulson. 5. *Härved Boson* — R. Lindström. 6. *Mechtild* — Anna Andrén. 7. *Birger Jarl* — Tage Johnson. 8. *Stigrid* — Vilma Sundborg. 9. *Bengt Lagman* — Arthur Donaldson. 10. *Kot Tynnesson* — W. Brandt. 11. *Ingrid* — Anna E. Johnson. 12. *Knut Algotson* — G. Norring.

Efter fotografi.

Kliché: Kon. A. B. Bengt St. vorepa-

HVAD SVENSKA
FOLKET TYCKER
OM GULD-AX.

Guld-Ax är primus inter pares.

*

Guld-Ax lär man sig hålla utaf och längta efter.

*

Guld-Ax är, enligt många förmenanden, den bästa af Sveriges veckotidskrifter.

*

Guld-Ax innehåller guld-korn.

*

Guld-Ax är lik Hvar 8 Dag, fin och lättläst.

*

Guld-Ax är "up to date", och värdig sitt vackra namn!

(Ur Guld-Ax' handstils-täflan.)

(Till bilderna å sld. 376 o. 377.)

Skärmytslingarna mellan den västerut marscherande panslavismen å ena sidan och germanerna å den andra ha begynt i Balkantrakterna. Serbien, det lilla konungarrike som i dessa tider har hela världens oroligt nyfikna blickar riktade på sig, har

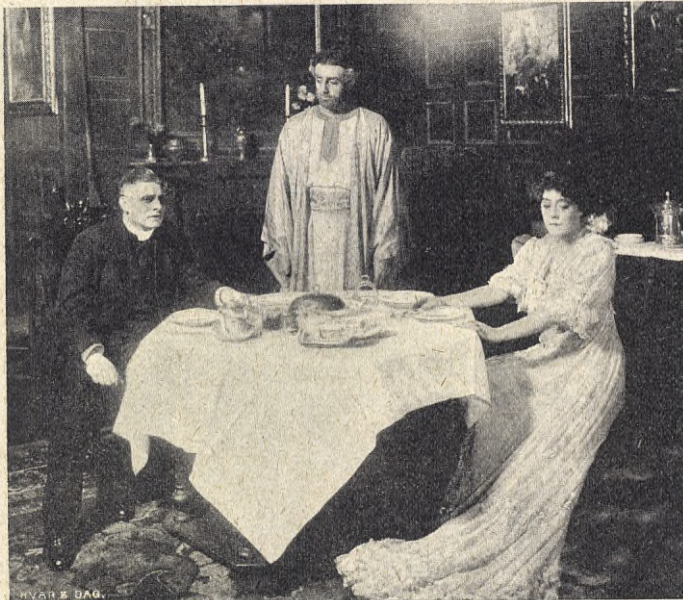
Efter fotograf

Kliché: Bengt Sjöförsvar

ARTHUR DONALDSON.

alltsedan Berlinkongressen väntat att tiden skulle vara mogen för att på något ställe spränga den kedja, som de turkiska, bulgariska och österrikiska gränserna bildade. Då Österrike helt nyligen lade beslag på Bosnien och Herzegovina syntes detta serberna nära nog som ett dräpslag — ty just till dessa befryndade trakter hade deras tankar främst gått. Och de intensiva rustningar det lilla landet allt sedan bedrivit vittna om att dess folk vet sig nu sätta allt på ett kort — kommer ej nu kriget, kommer förvisso den ekonomiska ruinen.

Kriget — eller hellre utan detsamma de territoriella komensationer Serbien fordrar. Och Serbien vet sig icke stå ensam. Det har inte bara det lilla Montenegro till bundsförvändt — det har också den ryske jätten. Visserligen är Ryssland i samförstånd med öfriga stormakter beträffande orimligheten i Serbiens kraf; men en snar framtid torde visa om och i hvad mån detta samförstånd är mer än officiellt och tillfälligt.

Efter fotograf

Kliché: Bengt Sjöförsvar

SCEN UR 1:STA AKTEN I "THE SERVANT IN THE HOUSE" Å SAVOY THEATER I NEW-YORK.

IRMA TERVANI, Aino Aktés yngre syster, debuterade den 12 mars för svensk konsertpublik med en konsert i Stockholm. Fröken T., som äfven har stora dramatiska anlag, — hon är engagerad vid Dresdenoperan — gaf sin första konsert vid 10 års ålder.

PRESIDENTSKIFTET I FÖRENTA STATERNA.

En personförändring har skett i Washingtons Hvita hus; men någon systemförändring torde icke blifva följden däraf. Theodore Roosevelt har lämnat regeringen åt William Howard Taft; och åt ingen hade han hellre lämnat den, hvilket han ju under den heta valkampanjen tyd-

ligt nog visat. — Mr Taft anses också han som en oförärad och energisk natur, eluru han i kraftfullhet — liksom härskarvilja — ej torde kunna mäta sig med en Roosevelt. — T. fyller i september sitt 52:a år. Den afgångne presidenten beger sig nu på en jaktresa till Afrika.

W. H. TAFT OMGIFVEN AF SIN FAMILJ — THEODORE ROOSEVELT PÅ SIN HÄST "ROSSWELL", på hvilken han nyligen red 90 eng. mil i sträck för att visa arméns officerare att de utan knot borde kunna rida denna sträcka på 3 dagar.

Klubb. Kem. A.-B. Bengt Sjöfversparre Sklm.—119.

TRÄVAROR — TYVÄRR EJ SVENSKA — INKOMNA TILL MESSINA FÖR DEN NYA STADENS UPPFÖRANDE.

Efter fotograf

Kliché: Bengt Sjöforsparre

KAPPKÖRNING EFTER STRUTS håller nu på att bli modern i Amerika. Skycket öfver hufvudet användes för att stanna den originelle dragaren.

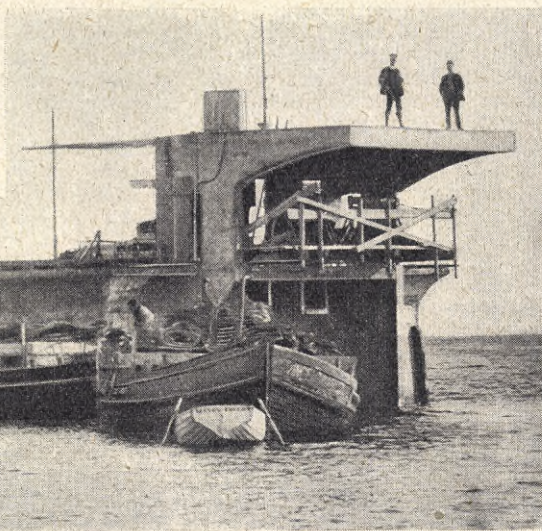
Torpedön. Vål har man en och annan gång hört talas om öar som plötsligt blifvit till genom naturrevolutioner; men en på konstgjord väg åstadkommen ö torde vara ganska sällsynt.

En sådan har emellertid för marinmilitärt ändamål nyligen blifvit konstruerad.

Härmed förhåller sig så: den franska marinen hade länge måst nöja sig med att som de flesta andra köpa sina torpeder utifrån. Men så beslöts att afhjälpa denna brist — och allt blief klart utom platsen för skjutförsöken. Någon lämplig ö fanns ej i Medelhafvet, och då beslöt man att helt enkelt göra en.

En sorts tornbyggnad uppfördes af armerad betong, hållande i höjd 21.50 m., 16.50 m. bred och 23.50 m. lång. Denna sattes på en flotte och transporterades från Toulon till den utanför liggande Hyèresarkipelagen i Medelhafvet, där den — sänktes, d. v. s. 12 m. djupt, och placerades på en där befintlig klippa.

I tornet finnas nederst celler omgifna af vattentäta skott — dessa fylldes så småningom med vatten när to-net skulle sjunka. Vidare finnas två våningar afsedda för torpedskjutningen, en *under* och en *öfver* vattnet. Än högre upp finnas observationsrum för officerarne och ingenjörerna, förrådsrum, och en fyr för att underrätta seglare om den nya öns existens.

DEN FRANSKA TORPEDÖN.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöforsparre Sthlm.—Olg.

Efter fotograf

EN GAMMAL HISTORIA.

FÖR HVAR 8 DAG AF *ETI. X.*

Alldeles ensam och längst nere, där slätten rinner ut i strandbackarna, ligger Sandgården. Den är gammal och skröplig, och det är längesen några människor bodde i den. Åren och stormarne ha rivit stora hål i de mossiga halmtaken, fönsterna äro sönderiga, så alikorna kunna behindradt flyga in och ut genom dem, och mellan det tjärade korsvirket har kalkrappningen fallit af och blottat den gula lervägen. De röda dörlämmorna i uthusen stå öppna och slå för vinden, när den sveper kring gården.

Den lilla trädgården mot norr är alldeles igenvuxen och förvildad. Mynta och salvej stryka behindradt längs längan, buxbomshäckarna ha fannat gångarna, och hallonbuskarna ha vandrat fram och inkräktat kela köksträdgården. Några knotiga och förvridna applar luta sig årbräckta mot hvarann, och midt i syrenbersån borta i hörnet har ett själsådt körsbärsträd ogeneradt vuxit upp...

Den nuvarande ägaren bryr sig inte om Sandgården. Han har själf ett grannt ställe uppe i byn, och den gamla gården nere vid hafvet har han ingen nytta af. Den får gärna stå där och förfalla.

För öfrigt skall det visst inte stå så riktigt till med den. Folk säger det spökar där — men folk pratar nu så mycket.

De sista, som bodde där, voro två systrar. De hade ärit gården af sina föräldrar och skötte den ihop. Det var underliga människor, de två systrarna. De umgingos med ingen, sutto år ut och år in ensamma på den tysta gården, — med tjänstfolket talade de aldrig mer än som var nödvändigt. Föräldrarna voro likadana, så skyggheten var medfödd. Hela släkten hade förresten något besynnerligt öfver sig, — en farbror hade suttit på hospitalet i många år. Det var kanske ensligheten därnere vid hafvet som gjort dem så konstiga, de mörka vintrarna, då stormen ref och tjöt ute från hafvet och vinden hvisslade i sandbackarnas vissnade gräs.

Af de båda systrarna dog den äldsta först, Inger hette hon. Det var en dag i oktober... Och nu satt den yngsta, Boel, ensam kvar i den gamla gården. Folk har talat, om för mig, hur hon samma dag, system lades i jorden, afskedade allt sitt tjänstfolk och blef ännu mera besynnerlig och folkskygg än förut. Hon gick aldrig ut mer och öppnade aldrig sin dörr för någon besökande. Man visste knappt hur hon bar sig åt för att reda sig med allt, med djuren och så, så ensam som hon var.

Om nätterna satt hon uppe mest ända till dagningen. Människor, som gått förbi boningslängan, kunde berätta, hur de genom de gardinlösa fönstren sett henne sitta borta i stugan vid ett matt talgljus, med hufvudet rockande fram och tillbaka och vridande händerna i stum, ordlös sorg...

Så gick det i flera veckor och man var framme i december. Då hände det sig, att man inte fick se det ensamma ljuset nere i gården brinna mer. En natt, två nätter, tre nätter. Och man började ana oråd och tog sig för att iitta närmare efter. När man kom in på husen, fann man porten öppen, och dörren till stugulängan stod likaledes öppen och inne i stugan fanns ingen människa... Ljusstaken stod på bordet med ljuset nedbrunnet... Det såg ut, som om Boel en natt liksom flytt hemifrån... Nere i ladugården bölade kon och gnäggade hästen — de hade väl inte fått mat på flera dagar —

Men hvart hade Boel tagit vägen? Man tänkte först hon hade gått och sän t sig och väntade att hafvet väl en en dag skulle kasta upp liket...

Men så en dag var Ola Ols Märten, fyrmästarens son från Sandhammaren, ute och gick i strandbackarne.

Då fick han se något underligt sticka upp ur ljungen, det liknade en människa — han kom närmare och fann att det var Boel. Hon låg halft på knä med hufvudet och de hopknäppta händerna borrhade djupt, djupt ned i sanden. Från den punkt, där man fann henne, hade man sedan kunnat följa hennes väg nästan ända bort till gården. Här och där var ljungen uppryckt med foten, här och där såg det ut som om hon snafvat och fallit — det hela bar spår af att hon sprungit hela vägen, hastigt, i nöd, liksom förföljd af något.

— Stackars människa, hon har väl blifvit galen, sade länsmannen, som ledde undersökningarna angående den funnas död. Och så sprungit tills hon stupat.

Det ska' min själ inte vara ett svagt fruntimmer som ska' galoppera i den här sanden.

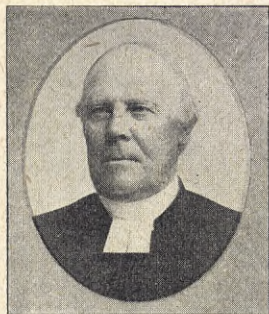
Det är nu många år sedan det här hände, och jag har fått berättelsen af de gamle. Men jag tycker mig kunna se, hur det gått till, den gången Boel lämnade sitt hem där nere i sandbackarna.

Jag ser henne sitta den mörka och blåsiga decembernatten i sin ensamma stuga, borta i ljuscirkeln af det fladdrande och rykande talgljuset, sitta och rocka sitt gamla hvita hufvud och vrida sina vissnade knotiga händer i ordlös sorg... Då har det kommit öfver henne som aldrig förr — detta, som heter ensamhetsfasa, ensamhetsskräck. Hon har farit upp som en förtviflad och sett sig ikring i rummet. Var där inte någon? Hon tyckte bestämdt där var någon i rummet. Hon ryser till, där krypa skuggorna som onda andar i vråna, längs de hvitkalkade väggarna, där är fönstret med slättens mörker pressadt tätt emot de små rutorna. Och som det tjuter och hvisslar kring den gamla gården. Nere i ladugården slår en lucka, upp och igen, upp och igen, för vinden. Aflägsset hör hon hafvets brus och dån, vågornas tunga vältande mot stranden... Hon vet inte hvad hon vill af skräck... Hon tycker bara ut, ut... Och hon ger sig inte tid att släcka ljuset, inte tid att ta något på sig... Bara ut, ut... Hon har ingen klar tanke af, hvart hon vill bege sig...

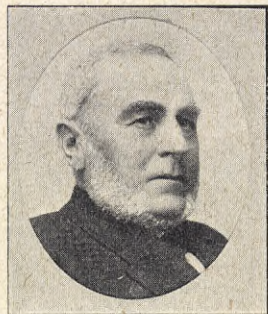
Något obestämdt, något om systemen, har ett ögonblick dykt upp i hennes hjärna. Hon var ju den enda, som hon haft att ty sig till... Så har hon sprungit ut i natten. Så mörk och stor och ännu fasanfullare än i hennes rum, den har slagit emot henne! Hon har till sist tyckt sig förföljd af någon. Hon har skyndat för att komma undan denne någon. Hon har snafvat, rest sig upp, åter snafvat och flugit fram på nytt i rasande fart. Ljungen har tagit fast i hennes toflor och kvarhållit dem, hon har inte haft tid att ta dem på igen, strandhafren har skurit hennes fötter så de blödt, — men hon har bara sprungit, sprungit för lifvet... Till sist har hon inte kunnat mer. Hon har måst stanna och med ens har det varit in på henne, allt detta, som hon fruktade. Och ingen hjälp. Bara natten stor och förskräcklig, fylld af dån från hafvet och det sorgsna bruset uppifrån den mörka slätten har stått omkring henne. Då har hon i hejdlös förtviflan sjunkit ner på sina knän, pressat händerna hop i krampaktigt bön — till någon... och så har döden kommit och med ens gjort slut på alltihop...

Så tänker jag mig, det har gått till, detta drama, som för många, många herrans år sedan utspelades därnere i ljunbackarna. Och jag gripes af medlidande med den stackars ensamma Boel, hvar gång jag passerar förbi den gamla förfallna gården, där hon bodde i tiden, och där folk säger det spökar nu. Men folk pratar ju så mycket.

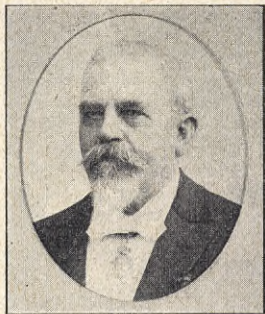
VECKANS PORTRÄTTGALLERI

I. J. CARLSTEDT.
Kontraktsprost. — Karlstorp.
75 år 23 Febr.

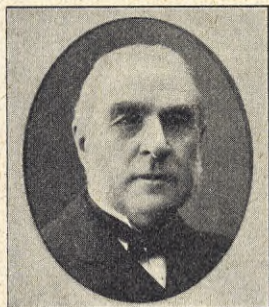
L. M. JERNBERG.
F. d. köpman, kommunalman.
— Söderhamn. 75 år 26 Febr.

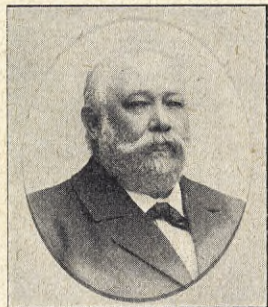
C. A. HULTMAN.
Sjökaptän. — Göteborg.
70 år 28 Febr.

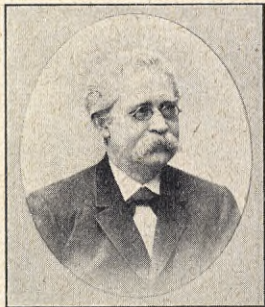
K. A. MELIN.
Lektor. — Stockholm.
60 år 11 Mars.*

R. GAGGE.
F. Bankdirektör. — Västerås.
75 år 27 Febr.*

A. E. LINDSTRÖM.
F. d. apotekare, kommunalman.
— Vimmerby 75 år 6 Mars.

A. L. BYGDÉN.
Universitetsbibliotekarie. —
Uppsala. 65 år 3 Mars.

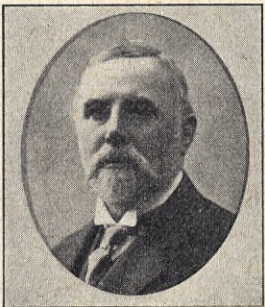
A. OLSSON.
Landbrukare, riksdagsman,
kommunalman. — Tyllered.
60 år 2 Mars.

C. E. B. TAUBE.
Friherre. Arkivarie. — Stock-
holm. 75 år 4 Mars.

C. G. BÄCKGREN.
Landbrukare, riksdagsman,
kommunalman. — Marckebäck.
70 år 18 Mars.

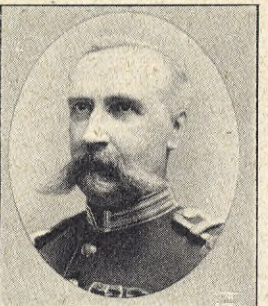
J. EKMAN.
Grosshandlare, konsul, riks-
dagsman, kommunalman. —
Göteborg. 55 år 11 Mars.

J. W. BROMAN.
Direktör. — Stockholm.
50 år 28 Febr.*

P. A. SJÖBERG.
F. d. Öfveringeniör — Motala.
70 år 15 mars.

G. F. A. HOLMBERG.
F. d. Major. — Uppsala.
70 år 28 Febr.*

O. A. ALBIN.
Kontraktsprost, kommunalman.
— Långemåla. 60 år 1 Mars.

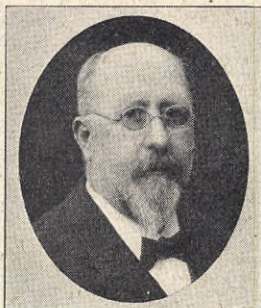
J. A. W. JOHANSON.
Bankkommisarie. — Stock-
holm. 60 år 26 Febr.

* Utjfrliga data ä nästa sida.

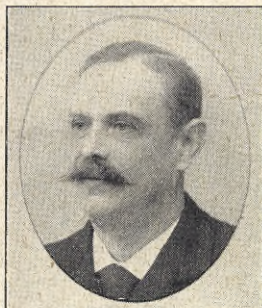
VECKANS PORTRÄTTGALLERI

C. M. G. JENTZEN. †
Bankir. Doktor. — Stockholm.
F. 35. † 2 Mars 09.*

G. K. FRYKMAN. †
Bankokommissarie. — Stock-
holm. F. 44. † 25 Febr. 09.

J. A. PETERSSON. †
Grosshandlare. — Malmö.
F. 47. † 17 Febr. 09.

D. STENBERG. †
Fabrikör. Kommunalman —
Falkenberg. F. 49. † 25 Febr. 09.

G. BELLANDER. †
Redaktör. — Göteborg.
F. 54. † 7 Mars 09.*

C. E. CORIN. †
Ingeniör. Chef för stadens
vattenverk. — Helsingborg.
F. 68. † 1 Mars 09.

Redaktör Gustaf Bellander, som tillföll till den 7 mars afled i sitt hem i Göteborg, var känd som en spirituell kåsör och intresserad journalist. Född 1851, afslade B. 1875 studentexamen och arbetade därefter i norska prässen. 1880 kom han till Göteborg, där han alltsedan ägnat sig åt publicistisk verksamhet, bl. a. som red.-sekr. i Göteborgsposten och senare i Morgonposten. 1880 grundade han Nordiska Annonsbyrån, 1901 uppsatte han "Krönikan", känd för sina kvicka inlägg — af B. författade — i dagens frågor. B. har som krönikör inverkat ej oväsentligt för höjandet af svenska prässens ställning.

24^E HÄFTET INNE- HÅLLER:

Jacques Ludvig Borelius. — Gustaf af Geijerstam †. — Ett fornmuseum i en svensk by. — Ett hundraårsminne. — Svenska bilder för dagen. — I krigshotets centrum. — Svensk scenisk konst i Amerika. — Irma Tervani. — President-skiftet i Förenta Staterna. — Brokigt utomlandsnytt. — "En gammal historia" af Ett X. — Veckans porträttgalleri. — General Booth vid ankomsten till Sverige.

HVAR 8 DAGSPREMIER.

Ett *andra premium à kr. 10:* — har tilldelats fotograf Bardach för insändande af "General Booths ankomst till Malmö".

P. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI,
GÖTEBORG, 1909.

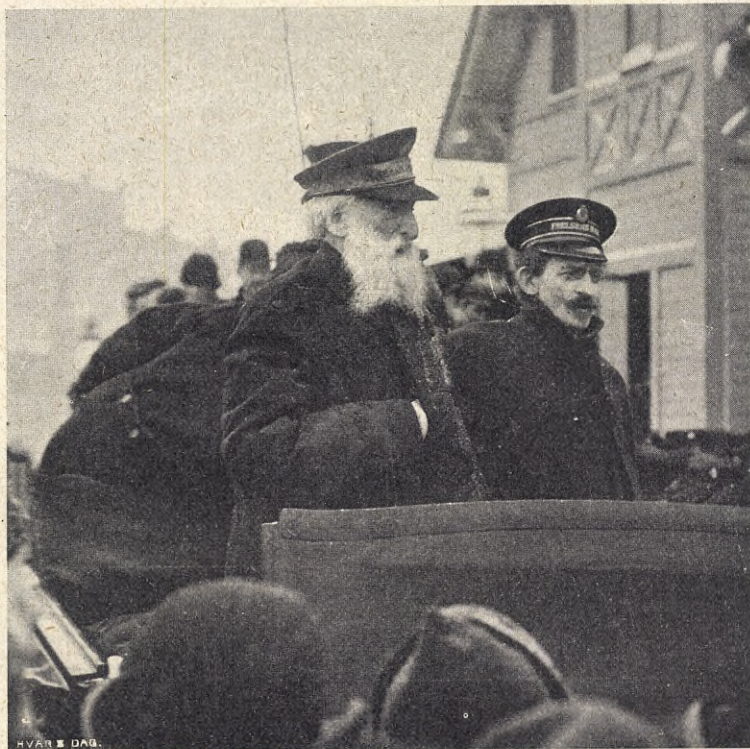

Foto. Bardach. Malmö.

GENERAL BOOTH vid ankomsten till Sverige. Vår foto är tagen då generalen var i Malmö ifrån den väntande droskan håller tal, hvilket tolkas af ledaren för Frälsningsarmén i Danmark öfverste Paulsen.

Klische. Bengt Silfverparre.